

sygn. akt XVII AmC 11753/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodnicząca: Sędzia SO Małgorzata Perdion-Kalicka

Protokolant: sekretarz sądowy Jadwiga Skrzyńska

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2013 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w P.

przeciwko R. F. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w P.

I. uznaje za niedozwolone i zakazuje R. F. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w P. wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o treści **„W przypadku odstąpienia od umowy lub niewywiązania się z jej postanowień przez KUPUJĄCEGO, SPRZEDAJĄCY jest uprawniony do bezzwrotnego zatrzymania zaliczki, chyba że SPRZEDAJĄCY, według stanu na chwilę otrzymania oświadczenia o odstąpieniu przez KUPUJĄCEGO od umowy, nie złożył zamówienia lub nie poniósł nakładów, o których mowa w zdaniu drugim.”**;

II. zasądza od R. F. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w P. na rzecz (...) z siedzibą w P. kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. nakazuje pobrać od R. F. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w P. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 600 zł (sześćset złotych) tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony;

IV. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt R. F. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w P..

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka

Sygn. akt XVII AmC 11753/12

UZASADNIENIE

Powód (...) wniósł pozew przeciwko R. F. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą (...) w P. o uznanie za niedozwolone postanowienia wzorca umownego o treści "W wypadku odstąpienia od umowy lub niewywiązania się z jej postanowień przez KUPUJĄCEGO, SPRZEDAJĄCY jest uprawniony do bezzwrotnego zatrzymania zaliczki, chyba że SPRZEDAJĄCY, według stanu na chwilę otrzymania oświadczenia o odstąpieniu przez KUPUJĄCEGO od umowy, nie złożył zamówienia lub nie poniósł nakładów, o których mowa w zdaniu drugim" zawartego w §2 pkt 3 wzorca umownego „Umowa sprzedaży” i zakazanie wykorzystywania go w obrocie z konsumentami.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że pozwany w ramach prowadzonej działalności gospodarczej posługuje się przygotowanym przez siebie wzorem umowy. Wzorzec ten zawiera m. in. objęte pozwem postanowienie – które w

ocenie powoda stanowi niedozwoloną klauzulę, gdyż wyłącza obowiązek zwrotu zapłaty otrzymanej za świadczenie niespełnione w całości, jeżeli konsument zrezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania.

Na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2013 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz podniósł zarzut braku legitymacji procesowej czynnej po stronie powoda a także o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Strony podtrzymały swoje stanowiska do końca procesu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Pozwany R. F. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) w P. w zakresie której, dokonuje sprzedaży samochodów. W powyższej działalności posługuje się wzorcem umownym o nazwie „Umowa sprzedaży”, w której w §2 pkt 3 znajduje się m. in. postanowienie o treści „W wypadku odstąpienia od umowy lub niewywiązania się z jej postanowień przez KUPUJĄCEGO, SPRZEDAJĄCY jest uprawniony do bezwrotnego zatrzymania zaliczki, chyba że SPRZEDAJĄCY, według stanu na chwilę otrzymania oświadczenia o odstąpieniu przez KUPUJĄCEGO od umowy, nie złożył zamówienia i nie poniósł nakładów, o których mowa w zdaniu drugim”.

Powyższy stan faktyczny był niesporny pomiędzy stronami.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawartej z konsumentem nie uzgodnione z nim indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i w konsekwencji rażąco naruszają jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Uznanie, zatem konkretnego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania z konsumentami wymaga stwierdzenia, że spełnia ono łącznie następujące przesłanki:

1. nie zostało uzgodnione indywidualnie z konsumentem, czyli zostało narzucone konsumentowi,
2. nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron,
3. ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami,
4. ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta.

Badanie abuzywności klauzul, które ma miejsce w postępowaniu przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dokonywane na podstawie art. 479³⁶ - 479⁴⁵ k.p.c., ma charakter badania abstrakcyjnego, w oderwaniu od łączącej strony umowy. Oznacza to, że Sąd ogranicza się w tym postępowaniu tylko do badania postanowienia wzorca, które nie dotyczy głównych świadczeń stron, w kierunku jego zgodności z dobrymi obyczajami i naruszania interesu konsumentów. W szczególności Sąd nie bada czy dane postanowienie wzorca było narzucone konsumentowi, bowiem rozważania w tym kierunku są możliwe jedynie w odniesieniu do umów już zawartych w oparciu o wzorec, i są analizowane przez sądy powszechne w razie zaistnienia indywidualnego sporu na tle konkretnej zawartej umowy. Natomiast w odniesieniu do wzorców umów analizowanych abstrakcyjnie kwestia ta nie podlega rozpatrywaniu, gdyż już samej istoty wzorców umów lub regulaminów wynika, że są to uregulowania wykreowane jednostronnie przez przedsiębiorcę i które są narzucane konsumentowi a zawarcie umowy w oparciu o nie ma charakter adhezyjny

Wobec tego, że klauzula nie dotyczy także głównych świadczeń stron, to przedmiotem badania Sądu stała się jej ewentualna sprzeczność z dobrymi obyczajami, jak również ustalenie, czy ukształtowane nią prawa i obowiązki stron nie naruszają rażąco interesów konsumenta.

Należy wskazać, że „dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać, więc działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc o działanie potocznie określane, jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające na niekorzyść od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko, jako interes ekonomiczny. Mogą tu bowiem wejść w grę także inne aspekty, jak choćby zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp.

Należy także wskazać, że klauzula generalna wyrażona w art. 385¹ § 1 k.c. uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385³ k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami, zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385¹ § 1 k.c. Stypizowane klauzule stwarzają niejako domniemanie, że ich zamieszczenie w regulaminie rażąco narusza interesy konsumentów a także jest sprzeczne z dobrymi obyczajami, co nie oznacza, że przedsiębiorca nie może owego domniemania obalić w toku postępowania

Dokonując analizy zakwestionowanej klauzuli umownej, Sąd stwierdził, że pozostaje ona w sprzeczności z dobrymi obyczajami i w konsekwencji rażąco narusza interesy konsumentów.

Zważywszy na treść przedmiotowego postanowienia, należy zaznaczyć, iż wyłącza ono obowiązek zwrotu konsumentom zaliczki przez sprzedawcę w przypadku odstąpienia lub niewykonania umowy przez konsumenta nie uwzględniając okoliczności, ani następstw, za które konsument nie ponosiłby odpowiedzialności. Przedsiębiorca nie dokonuje rozróżnienia sytuacji, w której konsument odstępuje od umowy z przyczyn leżących po stronie przedsiębiorcy, od tych, w których za przyczyny odstąpienia odpowiada sam konsument. W rezultacie konsument w każdym przypadku ponosi negatywne finansowe konsekwencje odstąpienia od umowy, nawet w przypadku, kiedy odstąpienie konsumenta było następstwem okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi wyłącznie przedsiębiorca. Nie budzi wątpliwości Sądu, że powyższa konstrukcja wzorca umownego narusza dobre obyczaje ponieważ obciąża wyłącznie konsumenta finansowymi konsekwencjami odstąpienia od umowy – bez względu na konkretne okoliczności. Klauzula ta w sposób rażący jednocześnie narusza interesy ekonomiczne konsumentów, ponieważ w każdym przypadku odstąpienia od umowy tracą oni na rzecz przedsiębiorcy uiszczoną uprzednio zaliczkę.

Należy podkreślić, że zakwestionowane postanowienie wypełnia znamiona klauzuli z art. 385³ pkt 12 k.c. ponieważ, wyłącza obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie nie spełnione w całości lub w części, jeżeli konsument zrezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania.

Wymienione przyczyny wskazują zdaniem Sądu, na ukształtowanie obowiązków konsumenta w spornym postanowieniu w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, który narusza rażąco interesy tego konsumenta (art. 385¹ § 1 kc). Wobec tego, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone i zakazał wykorzystywania w obrocie z konsumentami zakwestionowanej w pozwie klauzuli umownej na podstawie art. 479⁴² § 1 k.p.c.

Nietrafny jest argument pozwanego podniesiony na rozprawie, że występujące po stronie powodowej stowarzyszenie nie posiada legitymacji procesowej do wytoczenia powództwa. Zgodnie z art. 479³⁸§1 k.p.c. powództwa w sprawach o uznanie wzorca umownego za niedozwolone mogą wytaczać m. in. organizacje pozarządowe, do których zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów. Jak wynika z załączonego do akt sprawy odpisu aktualnego z Krajowego Rejestru Sądowego do celów statutowych stowarzyszenia występującego po stronie powodowej należy m. in. ochrona praw i interesów konsumentów.

Wobec powyższego w ocenie Sądu (...) na rzecz ochrony praw konsumentów posiada legitymację procesową do wytaczania powództw w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 108 § 1 k.p.c. obciążając nimi w całości pozwanego stosownie do wyniku sporu na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.. W myśl art. 98 § 3 w zw. z art. 99 k.p.c. koszty te stanowiły koszty zastępstwa procesowego w wysokości 360 zł określonej w § 14 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Opłatę sądową w wysokości 600 zł, od wniesienia której powód był zwolniony, Sąd postanowił obciążyć pozwaną na podstawie art. 26 ust 1 pkt 6 oraz art. 113 ust. 4 w zw. z art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r., nr 167, poz. 1398 ze zm.).

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ § 1 k.p.c., obciążając kosztami pozwaną.

SSO Małgorzata Perdion-Kalicka